

اپیدمی کچلی: میکروسپوروم کانیس در تهران

دکتر مسعود امامی* - دکتر مهین مقدمی*

کلمات کلید: میکروسپوروم کانیس، اپیدمی، گریه

خلاصه:

تعداد ۲۰ نفر از افراد یک فامیل و همسایگان و آشنایان آنها که دارای ضایعات مشکوک به کچلی در نقاط مختلف بدن بودند با یک منبع عفونت مشترک در مدت ۸۰ روز به سرویس قارچ‌شناسی پزشکی دانشکده بهداشت مراجعه کردند. منبع این عفونت ۳ گریه ایرانی (یک مادر و دو بچه گریه) که در خانه نگهداری میشدند بود. گریه‌ها ضایعاتی در ناحیه شکم و اطراف بینی داشتند که آزمایش مستقیم و کشت، نشان دهنده آلودگی گریه‌ها به بیماری قارچی جلدی (کچلی) بود و نیز از افراد مراجعه‌کننده ۱۶ نفر (۸۰٪) در آزمایش مستقیم و کشت، مثبت و ۴ نفر (۲۰٪) بعلت مصرف داروهای موضعی و خوراکی ضد قارچی جلدی در آزمایش مستقیم و کشت، منفی بوده‌اند. از افراد مبتلا ۱۲ مورد (۷۵٪) به کچلی بدن^۱ و ۴ مورد (۲۵٪) به کچلی سر^۲ مبتلا بودند. سن افراد مبتلا به کچلی سر بین ۹-۲ سال و کچلی بدن بین ۴۸-۵ سال بود. عامل ایجادکننده کچلی‌های سر و بدن در این اپیدمی میکروسپوروم کانیس^۳ بوده است که با احتمال قریب به یقین از گریه‌های آلوده به افراد خانواده انتقال یافته بود.

* آزمایشگاه قارچ‌شناسی پزشکی - دانشکده بهداشت دانشگاه تهران - صندوق پستی ۱۳۱۰

تهران

1- *Tinea corporis*

2- *Tinea capitis*

3- *Microsporum canis*

مقدمه:

در سالهای اخیر بروز بیماری‌های قارچی جلدی (کچلی‌ها) در انسان بطور قابل-ملاحظه‌ای افزایش یافته است و یکی از علل آن تماس بیشتر مردم با حیوانات اهلی خانگی می‌باشد که باعث انتقال بیماری از حیوان به انسان می‌گردد (۸).

عفونت درماتوفیتی در حیوانات اهلی و وحشی از سالیان پیش شناخته شده است و این نکته را باید مورد توجه قرار داد که حیوان نقش مخزن بیماری را برای انسان بازی میکند (۱).

کچلی‌ها در حیوانات اهلی منبع عفونتی را برای افرادی که با آنها تماس دارند ایجاد میکند. عوامل قارچی در حیوانات اهلی مانند سگ و گربه ممکن است باعث ایجاد اپیدمی در بین افراد، بخصوص کودکان گردد (۶). همچنین حیوانات وحشی نیز منبع غیر مستقیم عفونت انسانی بوده و موها و پوسته‌های آلوده این حیوانات میتواند نواحی مسکونی و محل کار افراد را آلوده نمایند (۸).

گربه‌ها مخزن اصلی میکروسیپوروم کانیس بوده و علائم بالینی بیماری در گربه‌ها خیلی خفیف و در اکثر موارد غیر قابل تشخیص می‌باشد. محل اصلی عفونت، نواحی مودار سر، اطراف بینی، چشم، گوش، گردن ناحیه جلو و عقب دست و پا، سایر نقاط بدن و دم در حیوان بوده و بندرت ناخن‌ها مبتلا میشوند (۲). معمولاً "عفونت در بچه‌گربه‌ها در بین پنجه‌ها دیده میشود. علائم بالینی بصورت ضایعات واضح مدور، مجزا با حاشیه مشخص، شوره‌دار و زیکول‌دار با موهای سست و شکننده بوده، ضایعات اغلب در تمام بدن توسعه پیدا کرده و منجر به طاسی می‌گردد. علائم بالینی بیماری در سگ خیلی واضح‌تر از گربه بوده و ضایعات مدور بقطر ۲/۵ سانتیمتر در قسمت‌های مختلف بدن مشاهده میشود. انتقال این بیماری از انسان به حیوان نیز گزارش شده است (۸).

ضایعاتی که بوسیله میکروسیپوروم کانیس ایجاد میشود در اثر تابش چراغ وود دارای فلئورسانس متمایل به سبز می‌باشد (۵). ضایعات ایجاد شده توسط این عامل تمایل به مزمن شدن دارد در حالیکه ضایعاتی که بوسیله گونه‌های دیگر درماتوفیت‌ها ایجاد میشوند ممکن است خود بخود با تغذیه و بهداشت مناسب بهبود یابند (۸).

میکروسیپوروم کانیس قارچ حیوان دوست^۲ بوده و در درجه اول در سگ، گربه و

1- Wood's Light

2- zoophilic

احتمالا" اسب و میمون ایجاد بیماری میکند (۴) . اگرچه خاک دوست نیست ولی از خاک جدا شده است . میکروسپوروم کانیس در انسان باعث کچلی پوست بی مو و مودار میشود و آلودگی مو بصورت اسپوره‌های خارج مو یا اکتوتریکس میباشد . (۹) .

موارد بیماری و روش کار

تعداد ۲۰ نفر مبتلایان به ضایعات مودار و بدون مو از یک خانواده و همسایگان و آشنایان آنها که دارای ضایعات مدور ، شوره‌دار ، قرمز یا موهای سست و شکننده در ناحیه شکم و اطراف بینی و سر در ارتباط با گربه‌های آلوده بودند به سرویس قارچ‌شناسی پزشکی مراجعه و از آنها نمونه‌برداری ، آزمایش مستقیم و کشت بعمل آمد . همچنین از ضایعات گربه‌های آلوده نیز نمونه‌برداری و آزمایش مستقیم و کشت بعمل آمد و ضمناً " از قفس گربه‌ها با روش موکت نمونه‌برداری و کشت انجام شد .

نمونه‌برداری :

از افراد مبتلا به ضایعات مودار و بدون مو و ضایعات گربه‌ها و محل زندگی آنها (قفسها) به ترتیب زیر نمونه‌برداری بعمل آمد :

درافراد مبتلا به ضایعات کچلی سر ابتدا مو را با قیچی استریل کوتاه نموده و سپس با الکل ۷۰٪ ضایعه را تمیز و بوسیله پنس استریل موها را کنده و در سطح یک لام جمع‌آوری گردید . درافراد مبتلا به کچلی بدن و کشاله ران ضایعات را با الکل ۷۰٪ تمیز و با سکاچیل استریل اطراف ضایعات را تراشیده و پوسته‌های حاصل روی لام جمع‌آوری شد .

از گربه‌ها نیز به روشهای فوق از ضایعات مودار و بدون مو نمونه‌برداری بعمل آمد . نمونه‌برداری از محل زندگی گربه‌ها (قفسها) با روش موکت که به ابعاد ۶×۶ سانتی متر مربع مطابق روش ماریا و کامپس^۲ انجام گردید (۷) .

آزمایش مستقیم

تعدادی از موهای افراد مبتلا را روی لام قرار داده با کمک محلول لاکتوفنل مورد مطالعه میکروسکوپی قرار گرفت .

1- Mariat

2- Campos

از پوسته‌های برداشت شده مقداری روی لام قرار داده پس از اضافه کردن یک یادو قطره محلول پتاس ۱۰٪ روی آنرا با لامل پوشانده سپس مورد آزمایش میکروسکوپی قرار گرفت در این آزمایش در داخل سوله‌های پوست میسلیم‌های منشعب و شفاف با تیغه‌میانی همراه با آرتروسپور^۱ مشاهده گردید .

ضایعات افراد مبتلا و حیوانات با چراغ وود در اطاق تاریک فلئورسانس سبز روشن را نشان میدادند . موهای برداشت شده از گربه‌ها با لاکتوفنل و پوسته‌ها با پتاس ۱۰٪ مورد آزمایش قرار گرفت در آزمایش مستقیم از موها^۱ سپرهای خارج مو و در پوسته‌ها میسلیم مشاهده گردید .

کشت :

مو و پوسته‌های مبتلایان و گربه‌های آلوده را بطور جداگانه در محیط سابورودکستروز آگار و سابورودکستروز آگار حاوی کلرومایستین و سیکلوهگزامید کشت داده و در حرارت آزمایشگاه نگهداری گردید .

نمونه‌برداری با روش موکت از قفس گربه‌ها در محیط سابورودکستروز آگار حاوی کلرومایستین و سیکلوهگزامید در پلیت کشت و در حرارت آزمایشگاه نگهداری شد .

نتیجه و بحث :

از ۲۰ نمونه‌ای که مورد بررسی قرار گرفت در ۱۰ مورد (۵۰٪) آزمایش مستقیم و کشت، مثبت و در ۶ مورد (۳۰٪) فقط نتیجه کشت مثبت و ۴ مورد (۲۰٪) بعلت مصرف دارو- های موضعی و خوراکی ضدقارچی آزمایش مستقیم و کشت ضایعات منفی بوده است . نتایج آزمایش مستقیم کشت در جدول شماره (یک) منعکس است .

در این بررسی ۱۵ مورد (۷۵٪) از افراد مبتلا مونث و ۵ مورد (۲۵٪) مذکر بودند و همچنین عفونت در افراد پائین‌تر از ۱۴ سال، ۱۱ مورد (۵۵٪) را تشکیل میدهد که نشان‌دهنده ابتلاء بیشتر کودکان نسبت به بالغین میباشد که ممکن است بعلت تماس بیشتر کودکان با گربه‌ها بوده است .

جدول شماره (یک) نتایج آزمایش مستقیم و کشت

شرح موارد	تعداد موارد	درصد
آزمایش مستقیم و کشت هر دو مثبت	۱۰	۵۰
نتیجه کشت مثبت	۶	۳۰
آزمایش مستقیم و کشت هر دو منفی	۴	۲۰
جمع	۲۰	۱۰۰

جدول شماره (دو) توزیع افراد نمونه برحسب سن و جنس

گروه سنی برحسب سال	مذکر	مونث	جمع
۱-۱۴	۴	۷	۱۱
از ۱۵ به بالا	۱	۸	۹
جمع	۵	۱۵	۲۰

همچنین از موارد مطالعه شده، ۱۶ مورد ضایعات در بدن و ۴ مورد آن در سر بوده است که علت آن ناشناخته بوده ولی احتمالاً "بدلیل آنست که موهای بلند کودکان مانع از جایگزین شدن اسپورها در سر میگردد و در مقایسه با سطح بدن تماس کمتری با مواد آلوده کننده دارد و همچنین افراد بالغ به کچلی سر مبتلا نمیگردند (۳) .

علائم بالینی در سه گربه ایرانی ایجادکننده این اپیدمی بصورت ضایعات مدور، مجزا از هم با حاشیه مشخص، شوره دار، حاوی وزیکول و موهای سست و شکننده که منجر

به طاسی شده بود منحصرًا " در نواحی شکم و اطراف بینی مشاهده گردید .
برای قطع این گونه اپیدمی ها درمان سریع افراد مبتلا و رعایت نکات بهداشتی ، از
بین بردن ناقلین بیماری مانند حیوانات ولگرد (سگ و گربه) و مخازن بیماری ضروری
میباشد .

تشکرات

بدینوسیله از کلیه همکاران قارچ شناسی دانشکده بهداشت که در این زمینه با ما
همکاری داشته اند تشکر و سپاسگزاری می نمایم .

References:

- 1- Aho, R. (1980): studies on fungal flora in hair domestic and laboratory animals suspected of dermatophytosis .
Acta. Pathol Microbiol, Scand, Sect, B, VOL, 88, 23: 79-83.
- 2- Alteras, I. and Feuerman, E.J. (1979): Two outbreaks of microsporium Canis Ringworm in Israel. Mycopathologia ,
vol 67, 3 : 169-172.
- 3- Dvoretzky, D.S., Sommer, B. and Fisher, B.K. (1968) :
Microsporium Canis infection: First Epidemic in Israel Sabourdia. VOL, 16: 79-81.
- 4- Evolceahu, R. and Alteras, I, (1967):
Isolierung von Microsporium canis aus Bodenproben in Rumanien. Mykosen 10: 243-246.
- 5- Emmons, C.W. Binford, C.H. and Utz J.P. (1970):
Epidemiology of the mycoses, Medical mycology, 2nd ed .
Leo and febiger. Philadelphia, 40-41.
- 6- Montovani, A. (1978):
The role of animals in the epidemiology of the Mycoses
Mycopathologia, vol 65: 61-66.

- 7- Mariat, F. and campos, A(1967):
La technique de carre de Tapis, methods Simple de Prel-
ecement dans les mycoses superficielles. Ann. Inst. Pas-
teur. 11, 113-116.
- 8- Rippon, J.W. (1974):
Ringworm of cat and dogs. Medical Mycology, W.B. Saunders
Co., 132-141.
- 9- Vanbreuseghem, R. Vroey, ch. DE and Takashio, M. (1978):
Microsporium canis. Practical guide to medical and vete-
rinar mycology. Masson Publishing USA, Inc. 105.

رسید مقاله: فروردین ۱۳۶۰